

Le Cygne

À Victor Hugo

I

Andromaque, je pense à vous! Ce petit fleuve,
Pauvre et triste miroir où jadis resplendit
L'immense majesté de vos douleurs de veuve,
Ce Simoïs menteur qui par vos pleurs grandit,

A fécondé soudain ma mémoire fertile,
Comme je traversais le nouveau Carrousel.
Le vieux Paris n'est plus (la forme d'une ville
Change plus vite, hélas! que le coeur d'un mortel);

Je ne vois qu'en esprit tout ce camp de baraques,
Ces tas de chapiteaux ébauchés et de fûts,
Les herbes, les gros blocs verdis par l'eau des flaques,
Et, brillant aux carreaux, le bric-à-brac confus.

Là s'étalait jadis une ménagerie;
Là je vis, un matin, à l'heure où sous les cieux
Froids et clairs le Travail s'éveille, où la voirie
Pousse un sombre ouragan dans l'air silencieux,

Un cygne qui s'était évadé de sa cage,
Et, de ses pieds palmés frottant le pavé sec,
Sur le sol raboteux traînait son blanc plumage.
Près d'un ruisseau sans eau la bête ouvrant le bec

Baignait nerveusement ses ailes dans la poudre,
Et disait, le coeur plein de son beau lac natal:
«Eau, quand donc pleuvras-tu? quand tonneras-tu, foudre?»
Je vois ce malheureux, mythe étrange et fatal,

Vers le ciel quelquefois, comme l'homme d'Ovide,
Vers le ciel ironique et cruellement bleu,
Sur son cou convulsif tendant sa tête avide
Comme s'il adressait des reproches à Dieu!

II

Paris change! mais rien dans ma mélancolie
N'a bougé! palais neufs, échafaudages, blocs,
Vieux faubourgs, tout pour moi devient allégorie
Et mes chers souvenirs sont plus lourds que des rocs.

Aussi devant ce Louvre une image m'opprime:
Je pense à mon grand cygne, avec ses gestes fous,
Comme les exilés, ridicule et sublime
Et rongé d'un désir sans trêve! et puis à vous,

Andromaque, des bras d'un grand époux tombée,
Vil bétail, sous la main du superbe Pyrrhus,
Auprès d'un tombeau vide en extase courbée
Veuve d'Hector, hélas! et femme d'Hélénus!

Je pense à la négresse, amaigrie et phtisique
Piétinant dans la boue, et cherchant, l'oeil hagard,
Les cocotiers absents de la superbe Afrique
Derrière la muraille immense du brouillard;

À quiconque a perdu ce qui ne se retrouve
Jamais, jamais! à ceux qui s'abreuvent de pleurs
Et têtent la Douleur comme une bonne louve!
Aux maigres orphelins séchant comme des fleurs!

Ainsi dans la forêt où mon esprit s'exile
Un vieux Souvenir sonne à plein souffle du cor!
Je pense aux matelots oubliés dans une île,
Aux captifs, aux vaincus!... à bien d'autres encor!

Μικρ.
ΔΕΣΠΩ Μορσίον

Κάρολος Μωντβαίφ

[124]

ΚΥΚΝΟΣ

Στον Βίκτορα Ουγκώ

*A*νδρομάχη, σας συλλογίζομαι! Αυτό το μικρό ποτάμι,
Φτωχός και θλιβερός καθρέφτης που άλλοτε έλαμπε
Το απέραντο μεγαλείο απ' τους πόνους της γήρας,
Αυτός ο ψεύτης Σιμόνης που απ' τα δάκρυά σας μεγαλώνει,

Ξαρνικά γονιμοποίησε τη μνήμη μου την επινοητική,
Καθώς διέσχισα το καινούριο Καρουζέλ.
Το παλιό Παρίσι δεν υπάρχει πια (το σχήμα της πόλης
Αλίμονο, αλλάζει πιο γρήγορα, παρά η καρδιά ενός θνητού.)

Δε βλέπω παρά νοερά όλον αυτό τον κατακλιισμό με χαμαικέλες,
Αυτές τις στοίβες από μισοστημένες σκηνές και παλούκια,
Με τα χορτάρια, οι τεράστιες πέτρες πρασινισμένες απ' το νερό των λάκκων,
Και λάμποντας στις πλάκες, το φύρδην μίγδην συγκεχυμένα.

Άλλοτε εδώ απλωνόταν ένα θηριοτροφείο
Εδώ είδα κάποιο πρηνό, την ώρα που κάτω απ' τον ουρανό,
Ξάστερο και ψυχρό η Εργασία ξυπνάει, όπου το σκουπιδαριό
Ωθεί μια σκοτεινή λαίλαπα μες στο σιωπηλό άνεμο,

Έναν κύκνο που είχε δραπετεύσει απ' το κλουβί του,
Με τα ριπιδοειδή του πόδια έτριβε το στεγνό πλακόστρωτο,
Πάνω στην τραχιά γη έσπρνε το λευκό του φτέρωμα.
Κοντά σ' ένα ρυάκι άνδρo το ζώο ανοίγοντας το ράμφος

ΤΑ ΑΝΘΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ
Παρισίνοι Πίνακες

Κάρολος Μωντζαίρ

Έλουξε νευρικά τα φτερά του μες στη σκόνη,
Κι έλεγε με την καρδιά γεμάτη απ' ωραίο απόηχο γενέθλιας λίμνης:
«Νερό, πότε θα βρέξεις; πότε θα βροντήξεις κεραυνέ!»
Βλέπω αυτόν το δυστυχισμένο, μύθο παράξενο και μοιραίο,

Προς τον ουρανό κάποτε, όπως ο άνθρωπος του Οβίδιου,
Προς τον ειρωνικό και σκληρά γαλανό ουρανό,
Πάνω στο σπαστικό του λαμό τεντώνοντας τ' άπληστο κεφάλι,
Έδειχνε σα να 'στελνε τις μοιρές του στο Θεό!

||

Το Παρίσι αλλάζει! αλλά τίποτα μες στη μελαγχολία μου
Δε σάλεψε! καινούρια παλάτια, σκαλωσιές, πέτρες,
Παλιά προάστια, όλα για μένα έγιναν αλληγορία,
Κι οι αγαπημένες μου θήμησες είναι πιο βαριές από βράχους.

Γι' αυτό το λόγο μπρος στο Λούβρο μια εικόνα με καταπιέζει:
Συλλογίζομαι το μεγάλο μου κίκνο, με τις τρελές κινήσεις του,
Καθώς οι εξόριστοι, γελοίος και θείος συνάμα,
Και διαβρωμένος από αδιάκοπο πόθο! κι έπειτα εσάς.

ΤΑ ΑΝΘΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ
Παρινοί Πίνακες

Κάκοτος Μωυσηταίῳ

Ανδρομάχη, ἀπ' τὴν ἀρχαῖά μεγάλου συζύγου πεσμένη,
Μηδαιμὴ ζωὴ, κάτω ἀπ' τὸ χέρι τοῦ ἀγέρωχου Πύρρου,
Κοντά σ' ἓνα μῆμα ἀδεικνὸ μ' ἐλαττωσὶ σκαμμένη
Αἰμίμονα! χήρα τοῦ Ἑκτορα καὶ γυναῖκα τοῦ Ἑλενοῦ!

Συλλογίζομαι τὴ Νέγρα γυναῖκα, ἀδυνατισμένη καὶ φθισική,
Πατώντας μες στὴ λάσπη καὶ ἀναζητώντας με βλοσυρὸ βλέμμα
Τοὺς ἀπόντες κοιμοφόνους τῆς περήφανης Ἀφρικῆς
Πίσω ἀπ' τὸν πελώριο τοῖχο τῆς οὐμύλης!

Τὸν οποιοδήποτε ποὺ ἔχασε αὐτὸ ποὺ δὲν ξεναβρίζεται
Ποτέ, ποτέ! αὐτοὺς ποὺ ποτίζονται με δάκρυα
Καὶ βοζαίνουν τὴν Οὐδὴν σα μιὰ καλὴ λύκαινα!
Τὰ ισχνὰ ὄφρανά ποὺ ξεραίνονται σα λουλοῦδια!

Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο στὸ δάσος ὅπου τὸ πνεῦμα μου εἰσορῶ
Μια παλιὰ θύμηση ἀντηχεῖ μ' ὅλη τὴ δύναμη τοῦ κέρατος!
Συλλογίζομαι τοὺς ξεχασμένους ναύτες σ' ἓνα νησί,
Τοὺς ἀγμάλωτους, τοὺς νεκρμένους!... καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀκόμη!

I

Ἄνδρομάχη, σὰς σκέφτομαι! Αὐτός ὁ μικρός ποταμός,
 Φτωχός καὶ θλιβερὸς καθρέφτης ὅπου ἄλλοτε ἔλαμψε
 Τὸ ἀπέραντο μεγαλεῖο τῶν πόνων σὰς ὡς χήρα,
 Αὐτός ὁ ψεύτης Σιμόεις πού μεγάλωσε ἀπὸ τὰ κλάματά
 σὰς

Γονιμοποίησε ξαφνικά τήν εὐφορή μνήμη μου,
 Καθὼς διέσχίζα τὸ καινούργιο Καρρουζέλ.
 Τὸ παλαιὸ Παρίσι δέν εἶναι (ἢ ὑπάρχει) πιά (ἢ μορφή
 μιᾶς πόλης
 Ἄλλάζει πὸ γρήγορα, ἀλλοίμονο! ἀπὸ τήν καρδιά ενός
 θνητοῦ).

Δέν βλέπω πιά παρά μέ τόν νοῦ αὐτόν τόν καταυλισμό
 παρατηγμάτων (ἢ ἀπὸ παράγκες)
 Αὐτόν τόν σωρὸ ἀπὸ προπλάσματα κιονοκράνων καί
 σπονδύλων (ἢ κορμῶν κίωνων),
 Τὰ χορτάρια, τοὺς ὀγκόλιθους τοὺς πρασινισμένους ἀπὸ
 τὸ νερό τῶν τελεμάτων (ἢ νερόλακκων)
 Καί νά λάμπει στίς τζαμαρίες ἕνα πλῆθος ἀπὸ συγκεχυ-
 μένα μικροπράματα (ἢ μιχιλμπίδια).

Ἐκεῖ ἀπλωνόταν ἄλλοτε (ἢ παλιά κτλ.) ἕνα θηριοτροφεῖο·
 Ἐκεῖ εἶδα, ἕνα πρωί, τήν ὥρα πού κάτω ἀπὸ τοὺς οὐ-
 ρανούς
 Τοὺς κρύους καὶ διαυγεῖς ἢ Ἐργασία Ξυπνᾶ, πού τὸ ὀδι-
 κὸ πλέγμα
 Σηκώνει ἕναν σκοτεινὸ κυκλώνα (ἢ τυφώνα ἢ σίφουνα)
 στόν σιωπηλὸ ἀέρα,

I

Ἄνδρομάχη σέ σκέφτομαι! Τὸ ποταμάκι ἐκεῖνο
 Πού ἀντανάκλωσε σάν φτωχὸς καθρέφτης μιὰ φορὰ
 Τὸ μεγαλεῖο τοῦ πόνου σου στὰ τεχνητὰ νερά
 Καί φούσκωνε ὁ Σιμόεις αὐτός ἀπ' τόν δικό σου θρῆνο

Γονιμοποίησε ξαφνικά τήν εὐφορή μου μνήμη
 Σέ μιὰ πλατεῖα ἱστορική πού χεῖ ἀνακαινιστεῖ.
 Πάει τὸ Παρίσι τὸ παλιό (μιὰ πόλη σάν αὐτή
 Ἄλλάζει σάν καρδιά θνητοῦ καί πλάθεται σάν ζύμη).

Δέν βλέπω πιά παρά νερά τὸ πλῆθος τὰ ἐργαστήρια,
 Μισοφτιαγμένους σπόνδυλους, κιονόκρανα σωρὸ,
 Ὀγκόλιθους πρασινωπούς στὸ κλίμα αὐτὸ τὸ ὑγρὸ
 Καί στίς βιτρίνες λαμπερὰ στολίδια χλίια-μύρια.

Ἐκεῖ βρισκόταν ἄλλοτε κάποιο θηριοτροφεῖο·
 Καθὼς τὸ πνεῦμα τῆς Δουλειᾶς Ξυπνοῦσε ἕνα πρωί,
 Κι ἀπὸ τοὺς δρόμους ἄρχιζε μιὰ σκοτεινὴ βοή
 Πού ἀνέβαινε στόν οὐρανὸ τόν διαυγῆ καί κρύο

"Έναν κύκνο πού εἶχε δραπετεύσει ἀπὸ τὸ κλουβί του,
Καί, μέ τὰ μεμβρανῶτ'ά πόδια του τρίβοντας τὸ στεγνὸ
λιθόστρωτο,
Πάνω στὸ τραχύ ἔδαφος ἔσπερνε τὸ λευκὸ του πτέρωμα.
Δίπλα σ' ἕνα ρυάκι χωρὶς νερὸ τὸ ζῶο ἀνοίγοντας τὸ
ράμφος του

"Ἐλουζε νευρικά τὰ φτερά του μέσα στή σκόνη,
Κι ἔλεγε, μέ τήν καρδιά γεμάτη ἀπὸ τήν ὥραία γενέθλια
λίμνη του:

"Νερό, πότε λοιπόν θά βρέξεις; πότε θά βροντήξεις κε-
ραυέ;"

Βλέπω αὐτόν τόν δυστυχῆ, μύθο παράδοξο καί μοιραῖο,

Πρὸς τόν οὐρανὸ πότε-πότε, (ἢ καμιά φορά κτλ.) σάν
τόν ἄνθρωπο τοῦ 'Οβιδίου,

Πρὸς τόν οὐρανὸ τόν εἰρωνικὸ κι ἀσπλαχνα γαλάζιο,

Πάνω στὸν σπασμωδικὸ λαϊμό του νά τείνει τήν ἀπλη-
στη κεφαλή του,

Σάμπως ὄ ἀπγύθινε μοιφές (ἢ κατηγορίες) στὸν Θεό!

II

Τὸ Παρίσι ἀλλάζει! ἀλλὰ τίποτα μέσα στή μελαγχολία
μου

Δέν σάλεψε! καινούργια μέγαρα (ἢ παλάτια), σκαλωσιές,
οἰκοδομικά τετράγωνα,

Παλαιά προάστεια, ἄλλα γιὰ μένα γίνονται ἀλληγορία,

Καί οἱ ἀκριβές (ἢ ἀγαπημένες) μου ἀναμνήσεις εἶναι πτό
βαριές κι ἀπὸ βράχους.

Εἶδα ἕνα κύκνο — προφανῶς ἀπὸ κλουβὶ φευγάτο —
Πού μέ τὰ πέλατα ἔτριβε τόν δρόμο γιὰ νερό
Κι ἔσπερνε τίς φτεροῦγες του στὸ χῶμα τὸ σκληρὸ
"Ἡ ράμφιζε ἑνὸς ἀνδρῶν ρυακιοῦ πτό κεί τόν πάτο.

Μέσα στή σκόνη νευρικὸ τόν κοίταζα νά στέκει
Μέ τή γενέθλια λίμνη του βαθιά μέσ' στήν καρδιά
Καί νά φωνάζει: "Ὡ οὐρανέ, πότε θά βρέξεις πιά;
Πότε θά βρουχθῶν βροντές, θ' ἀστράψει ἀστροπελέκι;

Σάν τοῦ 'Οβιδίου τόν Ἄνθρωπο τόν εἶδα νά προτείνει
Στήν ἄκρη ἑνὸς σπασμωδικοῦ λαϊμοῦ τήν κεφαλή
Πρὸς ἕναν θόλο εἰρωνικὸ πολὺ καί νά καλεῖ
Μέ κατηγορίες τόν Θεὸ γυρεύοντάς του εὐθύνη.

II

"Ἀλλάζει τὸ Παρίσι ἀλλὰ τίποτα δέν σαλεύει,
Μέσ' στή μελαγχολία μου — παλάτια, γειτονιές
Γίνονται μνημέες ἀκριβές σάν τούς νεκροὺς βαριές
Καί τὸ παρὸν ἀλληγορία σάν κάτι πού συνέβη.

Ἐπίσης προστά στό Λοῦβρο μέ καταπιέζει (ἢ μέ κατα-
θλίβει) μιά εἰκόνα:

Συλλογίζομαι τόν μεγάλο κύκνο μου μέ τίς τρελλές κι-
νήσεις (ἢ φερσίματά) του,

Σάν τούς ἐξόριστους γελῶ καί ὑπέροχο (ἢ μεγαλειώδη)
Καί διαβρωμένο ἀπό ἕναν πόθο χωρίς ἀνάπαυλα! κι
ὕστερα ἐσᾶς,

Ἀνδρομάχη, ἀπό τήν ἀγκαλιά μεγάλου συζύγου πε-
σιμένη,

Εὐτελές βόσκημα, κάτω ἀπό τό χέρι τοῦ θαυμάσιου (ἢ
ἐξοχου) Πύρρου

Δίπλα σ' ἕναν καινό τάφο μ' ἐκσταση σκυμμένη.

Χήρα τοῦ Ἐκτορα, ἀλλοίμονο! Καί γυνάικα τοῦ Ἐλένου!

Συλλογίζομαι τή νέγρα, ἐξαδυνατισμένη καί φθισική,
Νά τσαλαπατάει στή λάσπη καί νά ψάχνει, μέ βλέμμα
ἀλαφιασμένο (ἢ περίτρομο ἢ ἀλαλιασμένο)

Τούς ἀπόντες κοκκοφοίνικες τῆς ὑπέροχης (ἢ ἐξαίσιας
κτλ.) Ἀφρικῆς

Πίσω ἀπό τό ἀπέραντο τεῖχος τῆς ὀμίχλης (ἢ κατα-
χνιάς).

Ὅποιονδήποτε ἔχει χάσει αὐτό πού δέν ξαναβρίσκεται

Ποτέ, ποτέ! αὐτούς πού ξεδιψοῦν μέ κλάματα

Καί θηλάζουν τήν Ὀδύνη σάν μιά καλή λύκαινα!

Στά ἰσχνά ὄρφανά πού στεγνώνουν σάν λουλούδια!

Ἔτσι μέσα στό δάσος ὅπου αὐτοεξορίζεται τό πνεῦμα
μου

Ἔτσι στήν ἴδια αὐτή πλατεῖα μιά εἰκόνα βλέπω τώρα,
Τόν μέγα ἐκεῖνο κύκνο μέ φερσίματα τρελλοῦ,
Γελοῖο κι ὑπέροχο μαζί, πλάσιμα φερτό ἀπ' ἄλλοῦ
Καθώς κι ἐσύ Ἀνδρομάχη ἀπό τή μακρινή σου χώρα,

Πεσιμένη ἀπό τήν ἀγκαλιά συζύγου ξακουσιμένου,
Τοῦ Πύρρου λάφυρο φτηνό τ' ἀνδρείου πολεμιστή,
Μ' ἐκσταση δίπλα σέ κενό τάφο γονατιστή,
Χήρα τοῦ Ἐκτορα, ὠμῆ, καί σύζυγος τοῦ Ἐλένου!

Καί σκέφτομαι τή νέγρα μέσ' στίς λάσπες νά πατάει,
Ψάχνοντας μέ τό βλέμμα της, ἰσχνή καί φθισική,
Γιά τῶν χαμένων φοινικιῶν τήν ὁμορφή Ἀφρικῆ,
Πίσω ἀπ' τῆς ντόπιας καταχνιάς τά ὠχρά κι ἀτιμώδη
χάη.

Κι ὄλους, σ' ὅσους δέν ἔμειναν στόν κόσμο παρά θρῆνοι
Γι' αὐτό πού χάσαν μιά φορά καί δέν θά βροῦν ξανά
Κι ἀκόμα σ' ὄλα τ' ἄσαρκα πού σβήθουν ὄρφανά
Θηλάζοντας σάν λύκαινα πελώρια τήν Ὀδύνη.

Καί στούς δρυμούς τό πνεῦμα μου γυρνώντας τούς με-
γάλους

Μιά παλαιά 'Ανάμνηση σημαίνει μέ ὅλη τή δύναμη τοῦ
κυνηγετικοῦ κέρατος! (ἢ μέ ὅλη τῆς τή δύναμη τό
κυνηγετικό κέρασ!)

Σκέφτομαι τούς καῦτες τούς ξεχασμένους σ' ἓνα νησί,
Τούς ἀχμάλωτους, τούς νικημένους!... ἄλλους πολλούς
ἀκόμα!

Παλιό σάν κέρασ κυνηγοῦ ἀκούει ἓνα κρωγμό·
Σκέφτομαι αὐτούς πού μάταια προσμένουν λυτρωμό
Σκλάβους, ἀρρώστους, ναυαγούς... κι ἄλλους ἀκόμα κι
ἄλλους...